

DOMINIKA GOŁASZEWSKA-RUSINOWSKA*

Rzym a Półwysep Iberyjski. Różnorodność relacji od starożytności po współczesność, Łódź 27–28 kwietnia 2017 roku

<http://dx.doi.org/10.12775/KLIO.2017.024>

Między 27 a 28 kwietnia 2017 roku w Łodzi odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Rzym a Półwysep Iberyjski. Różnorodność relacji od starożytności po współczesność”. Sympozjum odbyło się na terenie Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnego Uniwersytetu Łódzkiego. Konferencję zorganizowały Katedra Filologii Klasycznej oraz Katedra Filologii Hiszpańskiej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego. Językami obrad były polski, angielski i hiszpański.

Podczas dwóch dni konferencji wygłoszono 29 referatów podzielonych na siedem sesji. W wydarzeniu udział wzięło 31 badaczy z 19 ośrodków polskich i zagranicznych. Inauguracja obrad nastąpiła 27 kwietnia

* Doktorantka w Instytucie Historii i Archiwistyki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Gagarina 11, 87-100 Toruń, domigo@doktorant.umk.pl.

o godzinie 9:45. Uczestników powitali Kierownik Katedry profesor dr hab. Wiaczesław Nowikow oraz Kierownik Zakładu Latynistyki i Językoznawstwa Katedry Filologii Klasycznej, którzy wyrazili zadowolenie ze zorganizowania wydarzenia poruszającego tak ważną tematykę. Podziękowali również Adriannie Grzelak-Krzymianowskiej oraz Marii Judycie Woźniak za zorganizowanie konferencji, która przyciągnęła gości z całej Polski, a nawet świata.

Obrady rozpoczął wykład plenarny, który w języku hiszpańskim wygłosił Wiaczesław Nowikow. W wystąpieniu zatytułowanym „¿Es el español <área lingüística arcaica>?”, przedstawił on związki języka hiszpańskiego z łaciną. Na potwierdzenie swojej tezy zaprezentował przykłady nie tylko fonetyczne, ale również morfologiczne i leksykalne. Panel otwierający obrady rozpoczął referat Tomása Jiménez Juliá z Uniwersytetu Santiago de Compostela. Prelegent wskazał rozbieżności między językiem łacińskim a kastylijskim, zarówno w sferze analitycznej jak i syntetycznej języka. Drugim referentem był Andrzej Zieliński reprezentujący Uniwersytet Jagielloński, który przedstawił wpływ języka włoskiego na język hiszpański doby renesansu. Przybliżył związki polityczne, kulturalne i ekonomiczne między Hiszpanią a Italią w tym okresie. Na potwierdzenie swojej hipotezy wskazał fragmenty tekstów z omawianej epoki. Następnie głos zabrał Witold Sobczak (Uniwersytet Łódzki), który przedstawił przyczyny zmian, jakie zaszły w języku używanym na Półwyspie Iberyjskim. Panel zamykało wystąpienie Jorge Tomás García z Nowego Uniwersytetu w Lizbonie, dotyczące komentarza do „Apospasmationionu” Tomása Tamayo de Vargasa. Autor zwrócił szczególną uwagę na kontekst kulturalny dzieła.

W drugim panelu można było usłyszeć cztery prelekcje. Pierwsze wystąpienie dotyczyło kompleksu cyrkowego w Tarraco (dzisiejszej Tarragonie). Prelegent zaprezentował nie tylko dzieje budowli, ale również kontekst historyczny, zwłaszcza udział mieszkańców miasta w wojnach domowych lat sześćdziesiątych. Kolejne wystąpienie, przygotowane przez Bruno dos Santos Silva z Uniwersytetu w São Paulo, zostało poświęcone ważnemu ośrodkowi, jakim był Gades. Prelegent analizował stosunki łączące to rzymskie miasto z licznymi osadami Iberów. Następny referat został wygłoszony przez Krzysztofa Belickiego. Prelegent zaprezentował rolę Ibizy w kontaktach handlowych w zachodniej części basenu Morza Śródziemnego

w VII–III wieku p.n.e. Z powodu nieobecności jednego z referentów głos zabrała Aleksandra Chołuj (Uniwersytet Warszawski, PAN), której wstąpienie zostało przewidziane na zakończenie pierwszego dnia obrad. Referentka zaprezentowała kierunki, z których do rzymskiej prowincji „Hiszpania” napływało szkło. Zwróciła uwagę, iż na Półwyspie nie znaleziono ani jednego warsztatu szklarskiego.

Po przerwie Zbigniew Danek wygłosił wykład plenarny zatytułowany „Pliniusz Starszy o zasobach naturalnych Hiszpanii i ich wykorzystaniu”. Prelegent podkreślił, że autor „Historii Naturalnej” jako były prokurator Hiszpanii doskonale znał realia tego regionu. Odczyty zaprezentowane w kolejnym panelu dotyczyły głównie kwestii językowych. Jako pierwszy głos zabrał Mikołaj Szymański (Uniwersytet Warszawski), który przedstawił ciekawe zastosowanie figury retorycznej, jaką jest poliptoton. Autor przedstawił przykłady użycia figury w utworze z przełomu XIV i XV wieku napisanego w języku galicyjskim oraz w portugalskim wierszu okresu baroku. Jako kolejni głos zabrali Sylwia Krukowska i Kamil Koszela reprezentujący Uniwersytet Medyczny w Łodzi. Prelegenci wygłosili referat pod tytułem „Wpływ języka łacińskiego na tworzenie hiszpańskiej terminologii medycznej”. Następnie wystąpiła Anna Działak-Szubińska (Uniwersytet Jagielloński), która zaprezentowała odwołania do tradycji antycznej zawarte w traktacie Antóniego de Sousa de Macedo. Autorka podkreśliła, że dzieło zatytułowane „Kwiaty Hiszpanii, wspaniałości Portugalii” docenia rzymskie dziedzictwo Półwyspu Iberyjskiego. Następnie głos zabrała Iwona Modrewska-Pianetti (Uniwersytet Warszawski), która omówiła eksport amfor betyckich w okresie rzymskim do Galii Cisalpejskiej. Autorka przedstawiła mapę dystrybucji amfor oraz postawiła hipotezę o istnieniu mikroregionów importów towarów z Betyki do Galii Cisalpejskiej.

Ostatni panel rozpoczęło wystąpienie dotyczące sztuki Miguela de Cervantesa „Numancia”. Jego autorem był Pablo de la Fuente z Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie. Referent zauważył, że Cervantes w pisaniu swojego dzieła nie musiał korzystać z zachowanych przekazów pisarzy antycznych. W drugim referacie przygotowanym przez José Davida Mendoza Alvareza oraz José Marię Cabeza Laineza omówiony został amfiteatr w Italice. Autorzy konfrontują badania dziewiętnastowiecznego architekta Demetrio de los Ríos z własnymi obserwacjami. Wystąpienie

zamykające pierwszy dzień obrad wygłosił Jorge Edoardo Radaelli (Uniwersytet w Southampton; Uniwersytet La Sapienza w Rzymie). Przedstawił on eksport win iberyjskich do Rzymu i Ostii na podstawie znalezionych na tych terenach amfor.

Drugi dzień obrad rozpoczęła sesja, dotycząca przede wszystkim miejsca Półwyspu Iberyjskiego w literaturze. Pierwszym prelegentem był Robert K. Zawadzki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie), który wygłosił referat pod tytułem „Wątki iberyjskie w astronomicznym traktacie Jana z Głogowa (1445–1507)”. Autor omówił m.in. znaczenie miasta Toledo oraz pisarzy pochodzących z Półwyspu Iberyjskiego. Drugą referentką była Agnieszka Witczak z Uniwersytetu Gdańskiego, która przedstawiła obraz Madrytu wyłaniający się z dzieła „Geographiae compendium” (1568). W kompendium znalazły się informacje na temat Pałacu Królewskiego Akademii Towarzystwa Jezusowego czy Ogrodu Królewskiego. Następnym referat zatytułowany „Topografia rzymskiej Tarragony w świetle źródeł pisanych i archeologicznych” zaprezentowała Anna Zimnowodzka (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II). Autorka skonfrontowała informacje zawarte w przekazach pisemnych z ustaleniami archeologów od powstania miasta w 218 roku p.n.e. do połowy IV wieku. Panel zamykało wystąpienie dotyczące wydarzeń na Półwyspie Iberyjskim w I wieku p.n.e. Jego autorem był Tomasz Ładoń z Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Referent zaprezentował Hiszpanię jako miejsce wyjazdów przedstawicieli elit rzymskich w okresie I wojny domowej oraz dyktatury L. Korneliusza Sulli.

Kolejną sesję otworzył odczyt „Mit Narcyza w *Oszuście* Javiera Cercasa”, który wygłosiła Agnieszka Kłosińska-Nachin (Uniwersytet Łódzki). Referat prezentował wątki zaczerpnięte z „Metamorfoz” Owidiusza, które zostały wzbogacone o nowe elementy m.in. nawiązania do don Kichota. Następnie głos zabrała Maria Judyta Woźniak (Uniwersytet Łódzki). Prelegentka zaprezentowała wystąpienie zatytułowane „<Carmina Rivipullensia> po polsku – kilka uwag o leksykalnych rozterkach tłumacza”. Autorka przedstawiła fragmenty tytułowego zbioru poezji, które nastreczyły jej najwięcej problemów w trakcie tłumaczenia dzieła. Kolejny referat wygłosiła Martyna Petry z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Dotyczył on obrazu Hiszpanii w poematach politycznych Klaudiana. Autorka, przede wszystkim skoncentrowała się na funkcjach, jakie pełniły odwołania

do Hiszpanii w tekstach poety. Ostatni referat pod tytułem „Onocrotalon Graeci vocant rostro longo. O metodzie pracy Izydora z Sewilli” przedstawił Łukasz Krzyszczuk (Uniwersytet Wrocławski). Konfrontuje on w swoim wystąpieniu, krótki fragment dotyczący tajemniczego ptaka o długim dziobie z innymi zachowanymi przekazami. Autor zaprezentował, w jaki sposób Izydor w swojej pracy korzystał ze spuścizny antyku.

W ostatniej sesji słuchacze mieli szansę wysłuchania trzech referatów. Pierwszy prelegent Dawid Barbarzak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) zaprezentował temat „Kobiety areny. Status społeczny gladiatorów w starożytnym Rzymie i toreadorów w nowożytnej Hiszpanii”. Autor porównał rolę oraz status gladiatorów i toreadorów w obu tradycjach. Kolejny referat przedstawiony przez Dominikę Gołaszewską-Rusinowską (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) przybliżył obraz Numancji wyłaniający się z zachowanych źródeł antycznych. W wystąpieniu przedstawiono nie tylko przekazy dotyczące Numancji i jej mieszkańców, ale również wpływ wojen z tym wojowniczym ludem na kulturę rzymską. Konferencje zamykało wystąpienie Piotra Alexandrowicza z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu dotyczące traktatu Paolo Comitolego. Referent wskazywał jak duży wpływ na jego doktryny prawne mieli hiszpańscy autorzy.

Konferencja zakończyła się podsumowaniem obrad, które cieszyły się zainteresowaniem słuchaczy. W symposium prócz prelegentów byli obecni pracownicy i studenci Uniwersytetu Łódzkiego. Uczestnicy konferencji podczas obrad poruszyli wiele ciekawych aspektów dotyczących związków Półwyspu Iberyjskiego z Rzymem. Organizatorzy zapowiedzieli wydanie monografii, która będzie oparta o wystąpienia konferencyjne. Książka będzie opublikowana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego w 2018 roku. W związku z dużym zainteresowaniem konferencją organizatorzy zapowiedzieli organizację kolejnego symposium w 2019 roku.